

Warszawa, 26-02-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

GK-GKOZP.100.5.2025.BK

Pani

Agnieszka Dziemianowicz- Bąk

Minister Rodziny, Pracy i Polityki

Spółecznej

Szanowna Pani Minister,

podpisanie przez Prezydenta RP ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów to z całą pewnością moment szczególnie ważny nie tylko dla osób wykonujących profesję wskazaną w tytule przywołanego aktu prawnego, ale również dla osób korzystających z usług o psychologicznym charakterze. Zdarzenie to jest godnym szacunku efektem zaangażowania oraz współdziałania licznych środowisk dążących do stworzenia przepisów nie tylko zapewniających możliwość utworzenia niezależnego samorządu zawodowego, ale również umożliwiających korzystanie z psychologicznego wsparcia w sposób bezpieczny oraz skuteczny.

W toku prac zarówno nad ww. ustawą, jak i nad projektem ustawy o zawodzie psychoterapeuty i samorządzie zawodowym wielokrotnie kierowałem wystąpienia

zawierające uwagi odnoszące się do standardów poszanowania praw człowieka¹. Moje ostatnie wystąpienie, kierowane do Marszałka Senatu, a dotyczące ustawy regulującej zasady wykonywania zawodu psychologa spotkało się z odpowiedzią Pani Minister. Dziękując za wskazane działanie, zmuszony jestem do odniesienia się kilku kwestii, które w mojej ocenie nie wyjaśniają zgłaszanego przeze mnie problemu związanego z nadal istniejącym stanem braku standardów bezpiecznego udzielania pomocy psychologicznej przez osoby nieposiadające wykształcenia psychologicznego.

Zrozumiała jest konieczność stworzenia przepisów powszechnie obowiązującego prawa, które z jednej strony będą wskazywać zasady wykonywania zawodu psychologa (i psychoterapeuty), z drugiej zaś — stanowić czytelny drogowskaz ukazujący standardy poszanowania praw pacjenta korzystającego z pomocy państwowych lub prywatnych placówek ochrony zdrowia psychicznego. Badając obecną sytuację związaną z uzyskiwaniem kompetencji psychologa oraz psychoterapeuty, dostrzec można jednak kilka niepokojących trendów.

Po pierwsze, należy zwrócić uwagę na rosnącą liczbę uczelni kształcących (często w trybie zdalnym) osoby chcące uzyskać wykształcenie psychologiczne. Niestety liczne ośrodki akademickie oferujące takie usługi nie gwarantują studentom możliwości korzystania z procesu edukacji pod nadzorem doświadczonych badaczy i praktyków w obszarze psychologii. Informacja o planowanym wprowadzeniu standardów kształcenia na kierunku psychologia jest pozytywną wiadomością. Cennym będzie w tym zakresie również wprowadzany przez ustawę o zawodzie psychologa nadzór ekspertów nad osobami rozpoczynającymi pracę w omawianym zawodzie. Po drugie, trzeba jednakże wskazać, że podobnych zasad i standardów nie ma w odniesieniu do licznych grona studiów z obszaru szeroko rozumianego wsparcia psychologicznego.

¹ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-psychoterapeuci-projekt-ustawy-opinia>;
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-projekt-ustawy-zawod-psychologa-opinia>

Po zapoznaniu się z ofertą kierowaną do potencjalnych słuchaczy dostrzec można propozycje odbywania kursów i studiów w takich obszarach, jak: pomoc psychologiczna, psychotraumatologia, terapia par i rodzin, terapia uzależnień. Często również w tym przypadku podobne kursy oraz studia podyplomowe oferowane są w formie nauki zdalnej. Samo istnienie tego typu szkoleń nie jest zjawiskiem negatywnym. Zaobserwować można jednak inny, niepokojący trend.

Patrząc na opisy takich studiów, widać, iż są one często dedykowane absolwentom wszystkich kierunków. Co więcej, w opisach podobnych szkoleń pojawia się informacja, że ich absolwenci posiadać będą wiedzę i kompetencje umożliwiające udzielanie wsparcia osobom w kryzysie psychicznym. Nie jest to jednak prawdą. Część podmiotów oferujących tego rodzaju kursy lub szkolenia powołuje się w tej kwestii na numerację oraz opis zawodów znajdujący się na stronie Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia². W serwisie tym wskazuje się, że np. absolwent psychotraumatologii będzie posiadał możliwość pracy z osobami w silnym kryzysie. Jak zaznaczono, do zadań wskazanego tutaj specjalisty należeć będzie m.in.: „udzielanie pomocy osobom doznającym traumy (...) nawiązywanie relacji z osobą w sytuacji kryzysowej (...) diagnozowanie stanu psychicznego z wykorzystaniem technik imaginacyjnych (...) prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej”³.

W kierowanym do mnie w omawianej materii piśmie zwraca Pani Minister uwagę, że: „Nie można jako przepisów odrębnych, na które wskazuje art. 23 ust. 3 Ustawy, traktować klasyfikacji zawodów i specjalności publikowanej przez MRPiPS na

² Źródło: <https://psz.praca.gov.pl/>

³ Por. https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow?p_p_id=jobclassificationportlet_WAR_nnkportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&jobclassificationportlet_WAR_nnkportlet_javax.portlet.action=DetailsJobClassification&jobclassificationportlet_WAR_nnkportlet_jobId=400594&p_auth=MtoRm4yA

podstawie rozporządzenia MRPiPS w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy. Klasyfikacja zawodów i specjalności jest bowiem sporządzana na potrzeby rynku pracy i jest narzędziem stosowanym w zakresie:

- (1) prowadzenia badań, analiz, prognoz i innych opracowań dotyczących rynku pracy;
- (2) rejestracji bezrobotnych i poszukujących pracy, pośrednictwa pracy poradnictwa zawodowego;
- (3) organizowania form pomocy określonych w ustawie.”

Badając jednakże omawiane zagadnienie, natrafić można na instytucje edukacyjne, które nie tylko powołują się na wskazany tutaj spis zawodów, lecz także, wymieniając kolejne z nich (np. ww. psychotraumatolog), zapewniają o posiadaniu przez absolwentów *de facto* kompetencji psychoterapeutycznych — pomimo prowadzenia kursu w sposób niezgodny z wymogami, o których stanowi art. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Po zapoznaniu się z kolejnymi materiałami, propozycjami szkoleń oraz kursów dojść można do wniosku, że ich organizatorzy bardzo często wykorzystują wspomniany Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia oraz zawartą w nim klasyfikację zawodów jako materiał mający na celu formalne legitymizowanie uzyskiwanych kompetencji i kwalifikacji. W swoim stanowisku wskazuje Pani Minister, że: „Ustawodawca nie może ograniczać prawa do poszukiwania i korzystania z innego rodzaju pomocy lub usług, które są prawnie dopuszczalne i oznaczone numerem profesji”. Nie można jednak pominąć tego, że szkolenia, kursy i studia podyplomowe, o których tu mowa, w większości nie zapewniają słuchaczom możliwości uzyskania – w ciągu najczęściej roku nauki, często w trybie online – kompetencji dających możliwość profesjonalnego i bezpiecznego prowadzenia działań o charakterze interwencyjnym lub psychoterapeutycznym.

Wiele osób podejmuje jednak takie studia w przekonaniu, że po tak krótkim czasie nauki będzie posiadać formalnie potwierdzone uprawnienia do pracy terapeutycznej. Wspomniany przykład psychotraumatologii oraz szkoleń z zakresu np. pomocy psychologicznej ukazuje skalę niebezpieczeństwa, jakie pojawia się w omawianej sytuacji. Osoba często bez bazowego wykształcenia w obszarze zawodów pomocowych (psychologia, pedagogika, resocjalizacja, praca socjalna, itd.) może po odbyciu takich szkoleń uzyskać przekonanie o możliwości prowadzenia – w formie komercyjnej – działań terapeutycznych lub wspierających wobec pacjentów, którzy doświadczyli zdarzeń o silnie traumatycznym charakterze. Nie ulega jednak wątpliwości, że udzielanie pomocy w takiej sytuacji wymaga wieloletniego szkolenia, superwizji oraz terapii własnej, odbywanej w ramach certyfikacji lub specjalizacji.

Analizując treść rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 października 2025 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy dostrzec można zmodyfikowaną, także w obszarze ochrony zdrowia psychicznego, listę zawodów. W omawianym tutaj spisie nadal funkcjonują m.in. ww. zawody, takie jak psychotraumatolog oraz specjalista poradnictwa psychospołecznego i rodzinnego. Uzasadnionym jest pozostawienie w podobnym dokumencie omawianych tutaj profesji, które na terenie Polski obecnie wykonuje coraz większa grupa osób. Jednocześnie trzeba podkreślić, że mówimy tutaj o aktywnościach zawodowych, które realizowane mogą być przez osoby nieposiadające kompetencji pozwalających na bezpieczne wsparcie osób w kryzysie psychicznym. Przyjęcie ww. aktu wykonawczego nie niweluje niebezpieczeństwa powoływania się przez część szkół oraz firm szkoleniowych właśnie na przywołany tutaj spis zawodów, mający być dla kandydatów oraz absolwentów formalnym potwierdzeniem posiadania szeroko rozumianych kompetencji oraz uprawnień terapeutycznych.

Opisane powyżej niepokojące tendencje oraz praktyki mogą w najbliższym czasie ulec wzmocnieniu. Zgodnie bowiem z art. 23 ust. 3 podpisanej przez Prezydenta RP ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów: „Zastrzeżenie udzielania świadczeń psychologicznych, o których mowa w ust. 2 pkt 4, przez psychologa nie ogranicza prawa do podejmowania poszczególnych działań mieszczących się w zakresie udzielania pomocy psychologicznej przez osoby, które nie posiadają prawa wykonywania zawodu psychologa, jeżeli są one realizowane w związku z wykonywaniem zadań określonych w odrębnych przepisach”⁴.

W kierowanym do mnie piśmie wskazuje Pani Minister, że: „Istnieją przepisy powszechnie obowiązujące, do których odsyła art. 23 ust. 3 Ustawy, a więc przepisy określające zadania realizowane w ramach zawodów uprawianych przez osoby bez prawa wykonywania zawodu psychologa, a które wykonują zawodowo określone czynności mieszczące się w zakresie udzielania pomocy psychologicznej”. W tym kontekście wymienia Pani Minister: asystenta rodziny, pracownika socjalnego i interwenta kryzysowego. Należy zgodzić się, że np. art. 47 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej definiuje czym jest interwencja kryzysowa. Jednocześnie jednak nie ma obecnie powszechnie obowiązujących przepisów określających zasady uzyskiwania kompetencji w tym obszarze. Na szeroko rozumianym rynku edukacyjnym znaleźć możemy w tym zakresie kursy weekendowe, studia podyplomowe w trybie on line oraz profesjonalne szkolenia specjalistyczne odbywane stacjonarnie, zawierające wykłady, trening interpersonalny oraz superwizje. Widać zatem, że podobne działania realizować mogą osoby o diametralnie różnych kompetencjach. W tym też kontekście w kierowanym do mnie piśmie stwierdza Pani Minister, że przyjęta ustawa o zawodzie psychologa: „niweluje niebezpieczeństwo udzielania pomocy psychologicznej przez osoby nieuprawnione przewidując sankcje karne oraz chroni osoby poszukujące świadczeń psychologicznych”. Nie można zgodzić się z tym poglądem. Wskazane

⁴ projekt ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów.

sankcje karne dotyczą wyłącznie osób, które podszywać się będą pod absolwentów psychologii. W innym miejscu stwierdza pani Minister, że: „Ustawa definiuje udzielanie pomocy psychologicznej, co czyni zbędnym doprecyzowywanie czym jest pomoc psychologiczna”. Ponownie nie sposób zgodzić się z takim stwierdzeniem. Cennym jest wyjaśnienie na czym polega pomoc psychologiczna. Jednocześnie jednak aktualnie nadal mamy stan, w którym brakuje regulacji dotyczących sposobu zdobywania kwalifikacji oraz zasad wykonywania zawodu przez osoby nie będące absolwentami studiów magisterskich z zakresu psychologii. Aktualnie bez trudu, bazując na nieweryfikowalnych (często nierzetelnych) szkoleniach, można uzyskać *de facto* pozorne kompetencje do udzielania szeroko rozumianego wsparcia psychologicznego, które realizowane będzie w sposób niejednokrotnie zagrażający pacjentowi.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pani Minister o analizę przedstawionej w niniejszym piśmie sytuacji oraz o podjęcie działań, które będą uniemożliwiać świadczenie szeroko rozumianej pomocy psychologicznej przez osoby nieposiadające rzetelnego wykształcenia oraz doświadczenia klinicznego.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Pan Marcin Kulasek

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Nauki i szkolnictwa Wyższego

ePUAP

2. Pan Tomasz Chróstny

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

ePUAP